

XXI. strokovno srečanje ravnateljic in ravnateljev vrtcev

Delavnica

IZZIVI ZA KAKOVOST VRTCEV DANES IN JUTRI

Portorož, 19. in 20. 10. 2015

Oddelek za predšolsko vzgojo

Zavod Republike Slovenije za šolstvo

POTEK DELAVNICE

- **Strokovna izhodišča**
- **Diskusija ob vprašanjih – delo v skupinah**
- **Poročanje skupin o ugotovitvah**
- **Povzetki in zaključek**

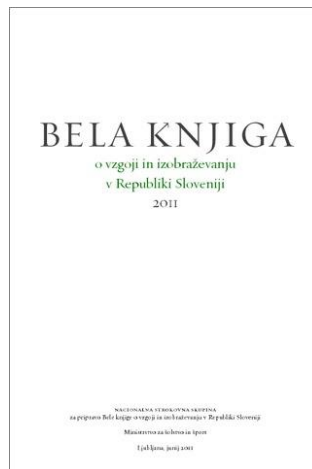
NAMEN DELAVNICE

- **Premislek in pogovor o kakovosti vrtcev danes in jutri:**
 - o izzivih, ki jih sodobni čas postavlja vrtcem,
 - o prilagajanju vrtcev na spremembe v družbi,
 - o procesnih in strukturnih kazalcih kakovosti vrtca,
 - o kakovosti vrtca z vidika negovanja in spodbujanja otrokovih potencialov za življenje otrok v prihodnosti,
 - o različnih vidikih kakovosti posameznega vrtca ...
- **Izmenjava pogledov, izkušenj ...**

STROKOVNA IZHODIŠČA ZA DELAVNICO „IZZIVI ZA KAKOVOST VRTCEV DANES IN JUTRI“

1. Nacionalni dokumenti

- Kurikulum za vrtce, 1999
- Bela knjiga, 2011

2. Raziskave in objave v slovenskem prostoru

- Marjanovič U., L., idr.: **Ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti predšolske vzgoje v vrtcu. Kakovost v vrtcih** (študija). FF 2002
- Marjanovič U., L. in Fekonja, U.: **Učinek vrtca na otrokov govorni razvoj: slovenska vzdolžna študija**. Sodobna pedagogika, 2006
- Marjanovič U., L. in Fekonja, U.: **Socialni konteksti in ocenjevanje govorne kompetentnosti malčkov in malčic** (študija). Sodobna pedagogika 2009
- Marjanovič U., L.: **Spodbujanje govorne kompetentnosti otrok v vrtcu**. ZŠ, 2009
- Marjanovič U., L.: **Simbolno okolje kot podpora razvoju pismenosti**. ZŠ, 2012

Ravni in področja kakovosti vrtcev

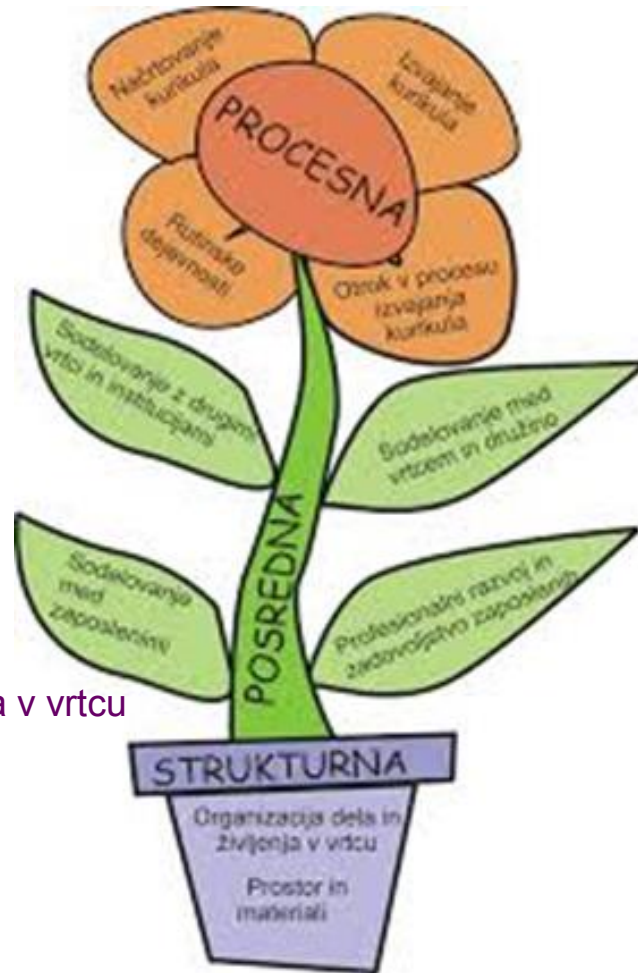
načrtovanje kurikula

rutinske dejavnosti

sodelovanje z drugimi
vrtci in institucijami

sodelovanje
med zaposlenimi

organizacija dela in življenja v vrtcu

izvajanje kurikula

otrok v procesu izvajanja kurikula

sodelovanje med vrtcem in družino

profesionalni razvoj
in zadovoljstvo zaposlenih

prostor in materiali

VIR: Marjanovič in dr.: Pogled v vrtec, 2005

3. Mednarodni viri o kakovosti predšolske vzgoje

- **Five Curriculum Outlines, Starting Strong.** Curricula and Pedagogies in Early Childhood Education and Care. OECD, 2004
- **Starting Strong II:** Early Childhood Education and Care. OECD 2006
- **Starting Strong III:** A Quality Toolbox for Early Childhood Education and Care. OECD 2012
- Barker, J. E., in dr.: **Less-structured time in children's daily lives predicts self-directed executive functioning.** Frontiers in Psychology, 2014

OECD 2012: O ravneh in kazalcih kakovosti predšolske vzgoje

1. Sistemska raven, zakonodaja in nacionalni kurikulum
2. Oblikovanje in izvajanje kurikula posameznega vrtca (izvedbeni kurikulum)
3. Izboljševanje profesionalnih kvalifikacij, stalno strokovno izpopolnjevanje, delovni pogoji
4. Vključevanje družin in lokalnih skupnosti
5. Razvijanje in spodbujanje evalvacijske kulture na vseh ravneh
(evalviranje, zbiranje podatkov, raziskave in spremljanje... na ravni oddelka, vrtca, na nacionalni, na sistemski ravni ...)

Spodbujanje (samo)evalvacijske kulture vrtca

- „Vzgojitelji in učitelji naredijo dnevno 100 ali več samoevalvacij, ki pa so pogosto intuitivne in neformalne. Da bi se temu izognili, je pomembno samoevalvacijo načrtovati.“ (Pogled v vrtec, str. 26)
- Notranje ugotavljanje kakovosti je sredstvo, končni cilj pa njeno zagotavljanje.
- Oblikovanje evalvacijske kulture vrtca: gre za neprekinjen proces samoevalvacije; procesu izboljševanja kakovosti na izbranih področjih sledi ponovna samoevalvacija in nov proces itn.
- Pred notranjim ugotavljanjem kakovosti povabimo k diskusiji vse vključene ciljne skupine. Izmenjamo poglede in stališča o tem, kako si predstavljamo kakovosten vrtec, na tej podlagi se oblikuje vizija kakovosti.
- V posameznem vrtcu mora potekati nenehen dialog glede koncepta kakovosti (avtonomija in odgovornost vrtca).

4. Novejša spoznanja nevroznanosti

- Bregant, T.: **Govor in učenje v luči novejših nevroloških spoznanj**. ZRSS, 2012
- Bregant, T.: **Razvoj možganov in vzgoja otrok skozi oči nevroznanosti**. SiNAPSA, 2015

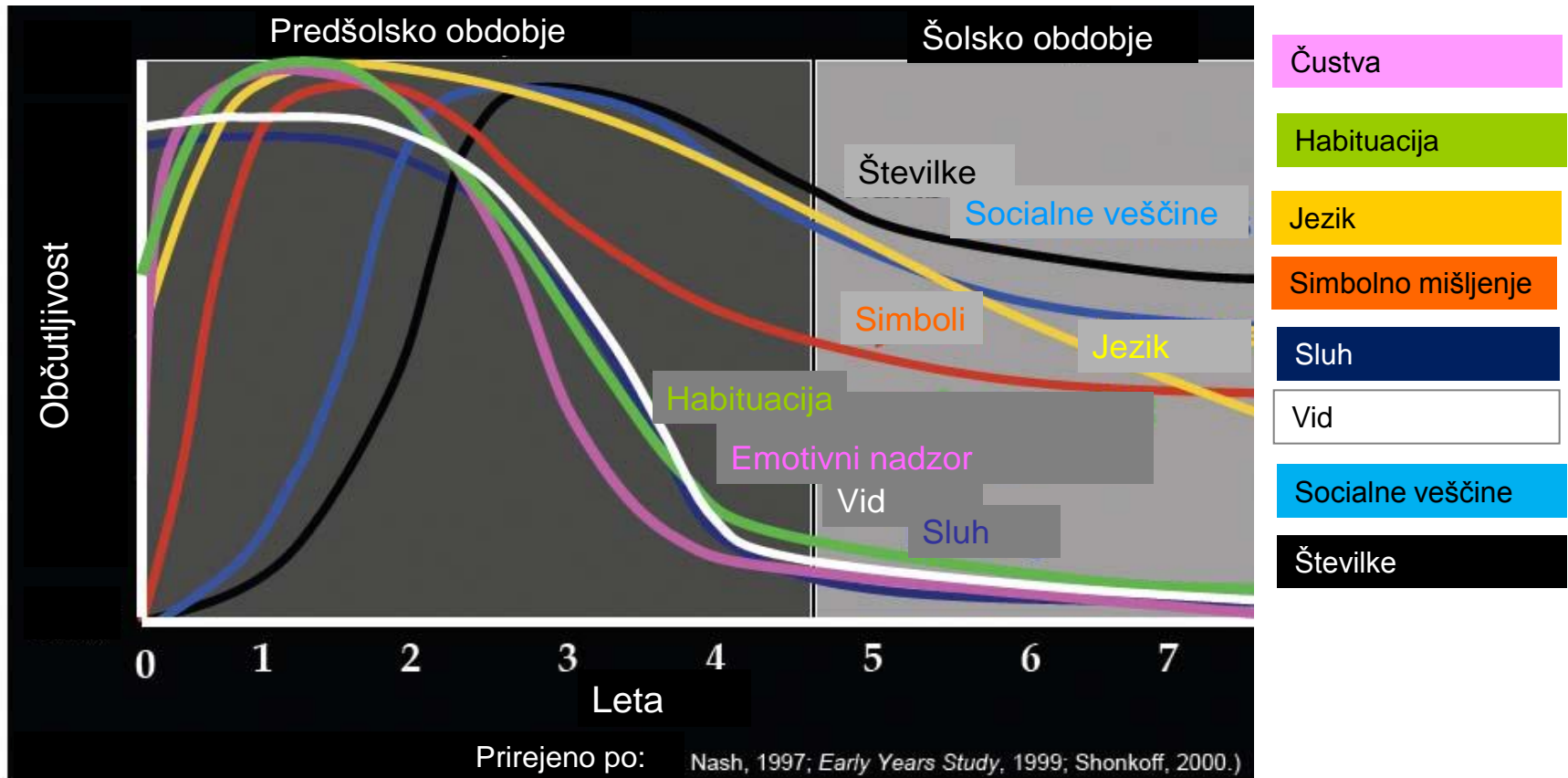
„Možgani potrebujejo izzive in kakovostne interakcije.“

„Ne kaj, ampak kaj in kako ...“

„Nevroznanost je za VIZ to, kar je za medicino biologija in za arhitekturo fizika.“

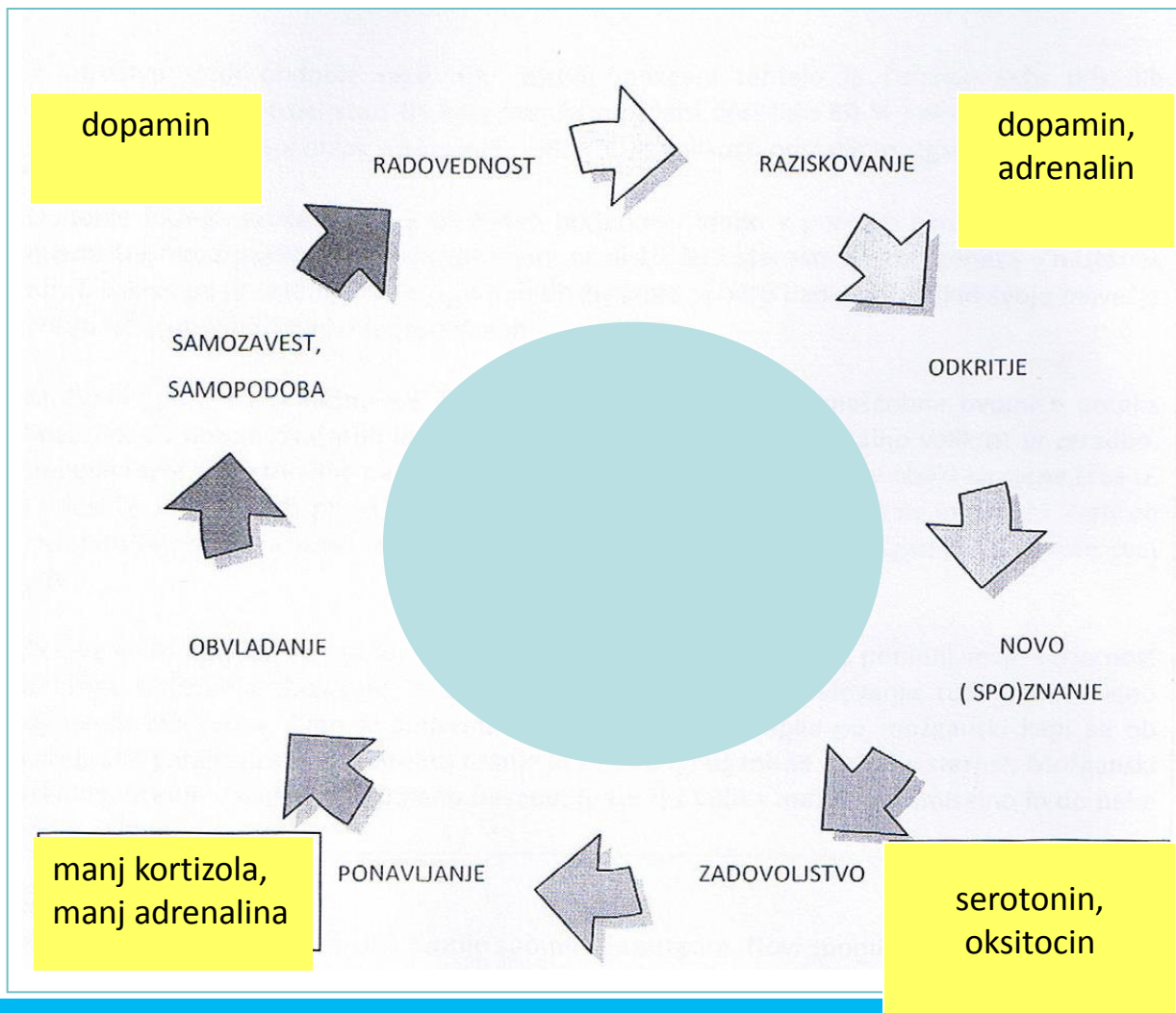

Občutljiva obdobja v otrokovem razvoju

Vir: Bregant, ZRSŠ 2012

Delovanje možganov in krog učenja

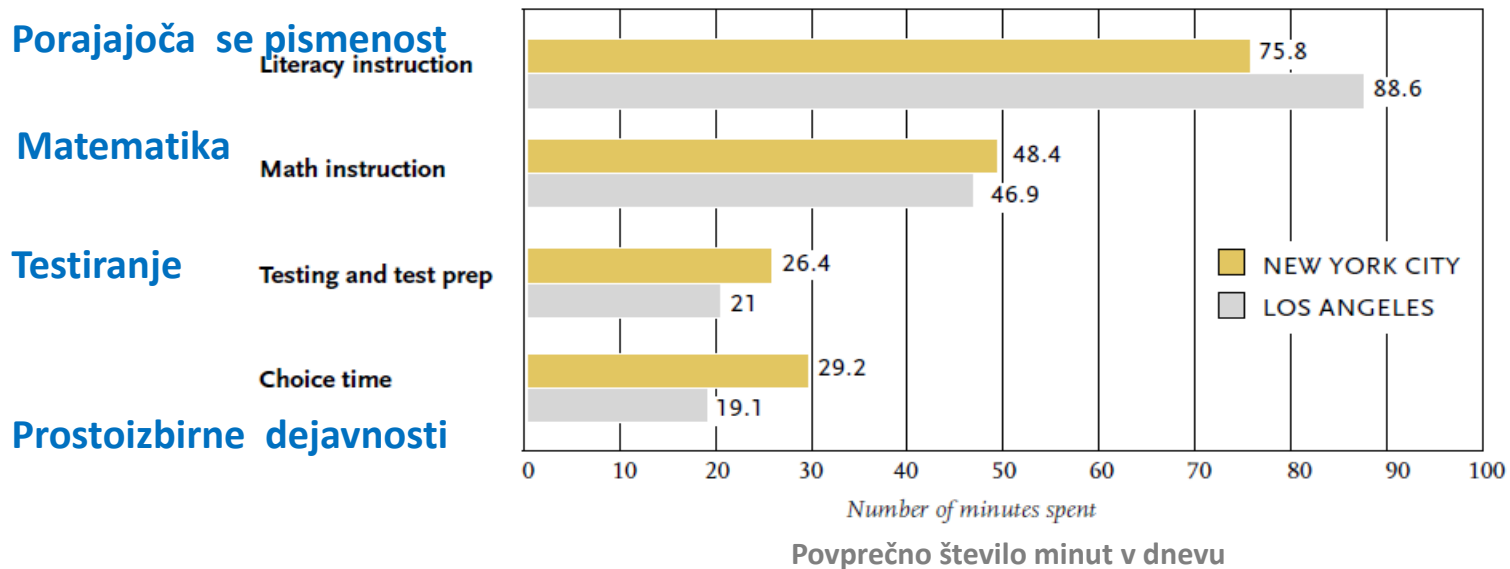

Vir: T. Bregant, ZRSŠ 2012

Zakaj otroci potrebujejo igro?

Raziskava v ZDA: Kakšen je delež časa za različne dejavnosti otrok v vrtcih

CHART A: **Daily Kindergarten Schedule in Two Cities** Average number of minutes spent daily in selected activities

Vir: E. Miller, J. Almon: Crisis in the Kindergarten. Alliance for Childhood, 2009

Kakovost vrtca glede na vključenost otrok in vzgojitelja

THE KINDERGARTEN CONTINUUM

**Razpuščenost,
ohlapna strukturiranost**

**Oddelek, bogat
s spontano igro otrok**

Učenje skozi igro

**Didaktičnost, visoka
stopnja strukturiranosti**

**Igra brez aktivne podpore
odraslih, pogosto se konča
s kaosom**

**Odkrivanje sveta
skozi igro,
aktivna vloga
vzgojitelja**

**Vzgojiteljevo
vodenje z bogatimi
eksperimentalnimi
dejavnostmi otrok**

**Vzgojiteljeva direktivna
navodila, načrtovano in
vodeno učenje – z malo
ali nič igre**

Vir: E. Miller, J. Almon: Crisis in the Kindergarten. Alliance for Childhood, 2009

DISKUSIJA OB VPRAŠANJIH – DELO V SKUPINAH

Navodilo za delo v skupinah

7 skupin. Čas: 7x7min

7 listov s 7 različnimi vprašanji za diskusijo v skupini.

Vsaka skupina prejme list z vprašanjem, za pogovor in zapis ima čas 7 min.

Nato list pošlje naslednji skupini.

Od prejšnje skupine prejme nov list z vprašanjem, zanj ima ponovno čas 7 min.

Tako vseh 7 listov potuje po vseh skupinah, vsaka skupina pa odgovori na vsa vprašanja tako, da kratko preleti odgovore prejšnjih skupin ter zapiše tudi svoje odgovore s svojo barvo.

Na zaključku (čez 50 min) vsaka skupina predstavi vsem udeležencem zapisane ugotovitve ob tistem vprašanju, ki se nahaja na njenem zadnjem listu.

Vsebinska področja vprašanj

- I. IZZIVI SODOBNE GLOBALNE DRUŽBE
- II. KAKO VIDIMO KAKOVOST VRTCA
- III. USTVARJALEN IN INOVATIVEN STROKOVNI DELAVEC –
USTVARJALEN IN INOVATIVEN OTROK

Ad I) Izzivi sodobne globalne družbe

VPRAŠANJE:

1. Katere družbene spremembe zaznavate v zadnjem času in kako se nanje odzivate v vašem vrtcu?

Ad II) Kako razumemo kakovost vrtca

VPRAŠANJA:

2. Kateri so po vašem mnenju trije najpomembnejši kazalci kakovosti današnjih vrtcev?
3. Kaj vpliva na izbiro prioritet na področju spremljanja kakovosti v vašem vrtcu?
4. Na kakšne načine ugotavljate doseženo kakovost v vašem vrtcu?

Ad III) Ustvarjalen in inovativen strokovni delavec – ustvarjalen in inovativen otrok

VPRAŠANJA:

5. Po čem presojate inovativnost in ustvarjalnost strokovnih delavcev pri njihovem delu?
6. Po čem prepoznate razvojno-procesni pristop strokovnega delavca pri delu z otroki?
7. Po čem presojate inovativnost in ustvarjalnost vrtca?

POROČANJE SKUPIN O UGOTOVITVAH

UGOTOVITVE Ad I) Izzivi sodobne globalne družbe

- Spremembe so stalnica časa, v katerem živimo. Od nas terjajo večjo fleksibilnost na vseh ravneh življenja.
- Spremembe v današnji globalni družbi:
 - razvoj tehnologij,
 - inovacije,
 - migracije,
 - večjezičnost,
 - medkulturnost,
 - različni tipi družin,
 - gospodarska kriza,
 - pojavi nasilja ...
- Spremembe vplivajo na kakovost vrtca in bodo dolgoročno vplivale tudi na vsebino kurikula.
- Profesionalni razvoj vzgojiteljev je zato potreba in čedalje večji izziv za družbo prihodnosti.

UGOTOVITVE Ad II) **Kako vidimo kakovost vrtca**

- Kakovosten vrtec odgovarja potrebam in ciljem različnih skupin in uporabnikov njegovih storitev: otrok, staršev, delavcev v vrtcu, članov lokalne skupnosti in države.
- Kakovost VIZ dela v vrtcu se kaže v uravnoveženem in celostnem razvoju in dosežkih posameznega otroka.
- Razvoj in napredek otroka ugotavljamo, dokumentiramo in spodbujamo s sistematičnim sprotnim spremljanjem (za razliko od šole, kjer dosežke merimo tudi z ocenami in eksternim preverjanjem; v vrtcu ni standardov znanja)
- Pomen razvojno-procesnega pristopa in upoštevanja območja otrokovega bližnjega razvoja! Otrokov razvoj poteka skozi določene zaporedne stopnje, ob upoštevanju sociokulturnega okolja.

UGOTOVITVE Ad III) Ustvarjalnost in inovativnost v vrtcu

- Najnovejše študije opozarjajo na pomen spontane igre in nestrukturiranega časa predšolskih otrok.
- Spontana igra spodbuja otroke k zastavljanju ciljev ter razvijanju socialnih in drugih strategij za njihovo doseganje.
- Vzgojitelj pri delu z otroki upošteva zakonitosti načrtovanja VIZ dela v OBMOČJU BLIŽNJEGA RAZVOJA ter načelo razvojno-procesnega pristopa.
- **Inovativnost vzgojiteljev naj bo usmerjena v spodbujanje otrokove ustvarjalnosti, kreativnega mišljenja ter otrokovega celostnega in uravnoteženega razvoja ...**

POVZETKI IN ZAKLJUČEK

- OTROKOVE PRAVICE: DO ENAKIH MOŽNOSTI, IZOBRAŽEVANJA, VKLJUČENOSTI
- ČIM VEČJA STOPNJA INDIVIDUALIZACIJE
- VZGOJA ZA VEČJEZIČNOST IN MEDKULTURNOST V VRTCU
- POTREBA PO VEČJI FLEKSIBILNOSTI
- VKLJUČEVANJE STARŠEV IN LOKALNE SKUPNOSTI
- ZAGOTAVLJANJE POGOJEV ZA OPTIMALNI RAZVOJ VSAKEGA OTROKA
- RAZVOJ KLJUČNIH KOMPETENC ZA VSEŽIVLJENJSKO UČENJE
- KREIRANJE SPODBUDNEGA UČNEGA OKOLJA
- ORGANIZACIJSKO OKOLJE – KULTURA DOBRE SKUPNOSTI
- USTVARJALNA IN INOVACIJSKA KULTURA IN KLIMA VRTCA
- **NE KOLIKO, AMPAK ČEMU, KAJ IN KAKO**
- ...

VIRI IN LITERATURA

- Barker, J. E., idr. (2014): Less-structured time in children's daily lives predicts self-directed executive functioning. *Frontiers in Psychology*, 6/2014 (<http://journal.frontiersin.org/journal/psychology>)
- Bregant, T. (2012): Govor in učenje v luči novejših nevroloških spoznanj. ZRSŠ Ljubljana
- Bregant, T. (2015): Razvoj možganov in vzgoja otrok skozi oči nevroznanosti. SiNAPSA Ljubljana
- Brejc, M., Koren, A., Zavašnik, A.M. (ur.) (2011): Ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti. Teorija in praksa uvajanja samoevalvacije v šole in vrtce. Šola za ravnatelje Kranj
- Five Curriculum Outlines, Starting Strong (2004). Curricula and Pedagogies in Early Childhood Education and Care. OECD
- Izobraževanje za trajnostne demokratične družbe: vloga učiteljev. Svet Evrope, junij 2010
- Kos Kecojević, Ž., Gaber, S. (ur.) (2011): Kakovost v šolstvu v Sloveniji. Šola za ravnatelje Kranj
- Kurikulum za vrtce (1999). MŠŠ in ZRSŠ Ljubljana
- Marjanovič U., L., idr. (2002): Ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti predšolske vzgoje v vrtcu
- Marjanovič, U. L., idr. (2002): Kakovost v vrtcih. Znanstveni inštitut FF Ljubljana
- Marjanovič, U. L., idr. (2005): Pogled v vrtec. Državni izpitni center Ljubljana
- Marjanovič U., L., in Fekonja, U. (2006): Učinek vrtca na otrokov govorni razvoj: slovenska vzdolžna študija. *Sodobna pedagogika*, 5/2006
- Marjanovič Umek, L., in Fekonja, U. (2009): Socialni konteksti in ocenjevanje govorne kompetentnosti malčkov in malčic. *Sodobna pedagogika*, 3/2009
- Marjanovič U., L. (2009): Spodbujanje govorne kompetentnosti otrok v vrtcu. Zbornik posveta, ZRSŠ Ljubljana
- Marjanovič U., L. (2012): Simbolno okolje kot podpora razvoju pismenosti. Zbornik posveta, ZRSŠ Ljubljana
- Miller, E., Almon J.: (2009): Crisis in the Kindergarten. Why Children Need to Play. Alliance for Childhood, Maryland ZDA
- Rutar, S. (2013): Sociokulturni pristop pri spremljanju otrokovega razvoja in učenja v vrtcu. *Elementarno izobraževanje*, Koper
- Starting Strong II (2006). Early Childhood Education and Care, OECD
- Starting Strong III (2012). A Quality Toolbox for Early Childhood Education and Care, OECD

Hvala za pozornost 😊

